

АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

ASPECTS OF THE STUDY OF ENGLISH POLITICAL DISCOURSE

Мікава Н.М.,

orcid.org/0000-0001-8526-7676

кандидат філологічних наук,

*доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова*

Потапова І.М.,

orcid.org/0000-0003-4086-7752

*старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова*

У статті висвітлюються основні аспекти дослідження англomовного політичного дискурсу. Зміст політичного дискурсу складає структура та єдність мовних актів, що мають відношення та безпосередньо функціонують у політичному просторі. Широке розуміння змісту політичного дискурсу робить доцільним також віднесення сюди усних та письмових текстів та/або їх фрагментів, які створюються як професіоналами-політиками, так і журналістами і навіть нефаківцями. Дослідження англomовного політичного дискурсу охоплює різноманітні аспекти, такі як лінгвістичний, дискурсивний, прагматичний, соціолінгвістичний, психолінгвістичний, інтеркультурний та критичний аналіз. Кожен з цих аспектів досліджує специфічні риси та методи політичної комунікації, від риторичних прийомів до впливу контексту і медіа. Завдяки цьому аналізу можна виокремити стратегії політиків, а також виявити способи впливу на суспільство і формування громадської думки. Перспективи дослідження політичного інтернет-дискурсу є надзвичайно широкими та важливими. Зростання впливу соціальних мереж та онлайн-платформ створює нові можливості для політичної комунікації та взаємодії з виборцями. Інтернет-дискурс має глобальне охоплення, що дозволяє політичним ідеям і повідомленням швидко поширюватися по всьому світу. Сучасні технології збору та аналізу великих обсягів даних дозволяють вивчати масиви інформації, виявляти тенденції, патерни та зміни в політичних настроях суспільства. Важливим аспектом є вплив інтернет-дискурсу на формування громадської думки, мобілізацію підтримки та політичну активність. Крім того, дослідження інтернет-дискурсу дозволяє аналізувати явища поляризації, поширення фейків та дезінформації, що є поширеними в онлайн-середовищі. Інтернет надає нові форми політичної участі, такі як онлайн-петиції, кампанії в соціальних мережах та віртуальні протестні рухи. Вивчення політичного інтернет-дискурсу є перспективним напрямом досліджень, що дозволяє краще розуміти сучасні політичні процеси, їхній вплив на суспільство та розробляти стратегії для протидії негативним явищам, таким як дезінформація і поляризація.

Ключові слова: дискурс, політичний дискурс, інтернет-дискурс, політична комунікація.

The article highlights the main aspects of the study of English political discourse. The content of political discourse is the structure and unity of speech acts that are related and directly function in the political space. A broad understanding of the content of political discourse makes it appropriate to include here oral and written texts and/or their fragments, which are created by both professional politicians, journalists and even non-specialists. The study of English political discourse covers various aspects such as linguistic, discursive, pragmatic, sociolinguistic, psycholinguistic, intercultural and critical analysis. Each of these aspects explores specific features and methods of political communication, from rhetorical techniques to the influence of context and media. Thanks to this analysis, it is possible to single out the strategies of politicians, as well as to identify ways of influencing society and shaping public opinion. The prospects for the study of political Internet discourse are extremely broad and important. The growing influence of social networks and online platforms creates new opportunities for political communication and interaction with voters. Internet discourse has a global reach, allowing political ideas and messages to spread rapidly around the world. Modern technologies for collecting and analyzing large volumes of data allow studying masses of information, identifying trends, patterns and changes in the political attitudes of society. An important aspect is the influence of Internet discourse on the formation of public opinion, mobilization of support and political activism. In addition, the study of Internet discourse allows analyzing the phenomena of polarization, the spread of fakes and disinformation, which are common in the online environment. The Internet provides new forms of political participation, such as online petitions, social media campaigns, and virtual protest movements. The study of political Internet discourse is a promising field of research that allows for a better understanding of modern political processes, their impact on society, and the development of strategies to counter negative phenomena such as misinformation and polarization.

Key words: discourse, political discourse, Internet discourse, political communication.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження політичного дискурсу зумовлена кількома ключовими аспектами. Загальновідомо, що політичні події, як-от вибори, протести, зміни урядів,

міжнародні конфлікти, впливають на суспільну думку та політичні настрої, тому аналіз політичного дискурсу дозволяє зрозуміти ці зміни та їхні наслідки. Сучасні медіа, включно із соці-

альними мережами, стали важливими майданчиками для політичного дискурсу. Дослідження показує, як політики використовують медіа для впливу на громадську думку та мобілізації підтримки. В багатьох країнах спостерігається зростання політичної поляризації. Дослідження політичного дискурсу допомагає зрозуміти причини та механізми цього явища, а також шляхи його подолання. Вивчення риторики політичних лідерів та їхніх стратегій переконання важливе для розуміння, як формуються політичні ідеології та погляди виборців. Політичний дискурс на міжнародному рівні впливає на дипломатичні відносини, торговельні угоди, безпекову політику та інші аспекти глобальної політики. Аналіз цього дискурсу дає змогу прогнозувати та пояснювати міжнародні події та тенденції. Дослідження політичного дискурсу також допомагає оцінити дотримання політиками правових та етичних норм, виявляти випадки дезінформації, фейків, мови ненависті та інших негативних явищ. Все вищезазначене зумовлює релевантність вивчення політичного дискурсу як важливого інструменту для розуміння сучасних політичних процесів та їхнього впливу на суспільство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Зміст політичного дискурсу складає структура та єдність мовних актів, що мають відношення та безпосередньо функціонують у політичному просторі. Уточнимо, що широке розуміння змісту політичного дискурсу робить доцільним також віднесення сюди усних та письмових текстів та/або їх фрагментів, які створюються як професіоналами-політиками, так і журналістами і навіть нефахівцями [1; 5; 6], у їх сполученості із ситуативним контекстом та низкою факторів (історичні, соціально-культурні, економічні, ідеологічні, психологічні). Дослідження політичного дискурсу також набирає популярності під час проведення міждисциплінарних досліджень, наприклад, правових.

Головна тема та мета політичного дискурсу втілюється в його інструментальному призначенні – він розгортається між певними політичними силами при боротьбі за владу (традиційно сюди відносять: оволодіння нею, її подальше збереження, здійснення, стабілізація та/або перерозподіл, відчуження від влади тощо). Звідси очевидна позиція дослідників, які вважають, що переконання є основною характеристикою політичного дискурсу [2; 7].

У найзагальнішому вигляді жанри політичного дискурсу можуть бути класифіковані на ритуальні, орієнтаційні та агональні. Усередині

представленої класифікації дискурс може реалізуватися, наприклад, у передвиборних програмах і дебатах, проголошуваних промовах політичних діячів та інтерв'ю з ними, проблемних політичних статтях, написаних журналістами, та проблемних аналітичних статтях, написаних політиками, і нарешті, програмах партії та звітних доповідях. Отже, можна виокремити ще й спеціалізовані різновиди політичного дискурсу (дипломатичний, партійний) тощо [3]. Різноманітність жанрів детермінована плюралізмом форм політичних взаємодій. Так, наприклад, виборча кампанія неминуче формує передвиборчий дискурс.

Постановка завдання. *Мета* роботи полягає у висвітленні основних аспектів дослідження англomовного політичного дискурсу.

Виклад основного матеріалу. Політичний дискурс породжений множинними культурами на різних етапах їх розвитку та культурного діалогу. Крім цього, політичний дискурс розглядається як один із основних засобів міжкультурної політики, за допомогою якого здійснюється її формування, функціонування та адаптація до нових умов [8; 9]. Звернення до дискурсу дозволяє не тільки познайомитися з автором, але й побачити його ментальний світ та структурні елементи, що складають цей світ. Національно-культурна специфіка побудови політичного дискурсу безпосередньо пов'язана з мовною картиною світу або з мовною свідомістю того, хто говорить, в основі чого лежать не індивідуальні уявлення, а вироблені суспільством у результаті практик протягом століть ідеї та конструкції, що робить вивчення культурологічного аспекту політичного дискурсу одним із перспективних напрямів лінгвістичних розвідок.

Дослідження англomовного політичного дискурсу охоплює кілька важливих аспектів, кожен з яких має свої специфічні особливості та методи аналізу.

Лінгвістичний аналіз передбачає, насамперед розгляд риторичних прийомів (аналіз використання метафор, аналогій, повторень, питань і відповідей у політичних промовах та текстах), синтаксису і лексики (дослідження вибору слів, граматичних конструкцій, тональності та стилю мовлення).

Дискурсивний аналіз фокусується, насамперед, на тематиці та фреймінгу, тобто на визначенні основних тем, якими оперують політики, і як ці теми подаються для впливу на аудиторію. Даний аспект також вивчає ідентичність та ідеологію, тобто як політичний дискурс формує та відображає ідентичності груп, ідеологічні позиції та суспільні цінності.

Прагматичний аналіз має на меті дослідження мовних актів, що передбачає вивчення мовних дій, які здійснюють політики (заява, обіцянка, загроза, заклик до дії тощо), а також виявлення контекстуального впливу – аналіз того, як контекст (історичний, соціальний, культурний) впливає на розуміння та інтерпретацію дискурсу.

Соціолінгвістичний аспект передбачає вивчення впливу медіа, тобто ролі традиційних і нових медіа в поширенні політичного дискурсу, впливу соціальних мереж на політичні комунікації. У межах цього аспекту також досліджується як різні групи аудиторії (за віком, статтю, соціальним статусом) реагують на політичні меседжі.

Психолінгвістичний аспект зосереджений на вивченні емоційного впливу, тобто які політичний дискурс викликає емоційні реакції у аудиторії (страх, гнів, надія). Зазначений аспект також вивчає маніпуляції та пропаганду, а саме – методи маніпуляції громадською думкою та використання пропаганди.

Інтеркультурний аналіз має на меті порівняння політичного дискурсу різних англomовних країн (США, Великобританія, Канада, Австралія) та вивчення крос-культурних особливостей (як культурні відмінності впливають на політичну риторичку та сприйняття дискурсу).

Критичний дискурс-аналіз досліджує, зокрема те, як дискурс підтримує або кидає виклик існуючим структурам влади та соціальної нерівності. Він також спрямований на виявлення прихованих ідеологій та їхнього впливу на політичну комунікацію. Дослідження англomовного політичного дискурсу дозволяє не лише глибше зрозуміти комунікаційні стратегії політиків, але й виявити способи впливу на суспільство та формування громадської думки.

Мові політичного дискурсу також характерна різноманітність при доборі та вживанні мовних засобів, одночасно доступність і складність при розумінні спеціальних термінів, використання безлічі граматичних форм і комбінацій лексики, відсутність одноманітності текстів стосовно їх побудови. До того ж він характеризується особливим словником (запасом слів і виразів, що стосуються даної предметної галузі), смисловими зв'язками між окремими політичними концептами, базовими абстракціями та метафорами, типовими контекстами слововживання, побудовою суджень.

Ще одним із важливих аспектів вивчення політичного дискурсу є його розмежування з політичним інтернет-дискурсом. Динамічність політичного дискурсу виявляється у рухливості

лексичного складу, який дуже швидко реагує на зміни у політичному житті суспільства. Особливо чітко це проглядається на прикладі номінативних метафор, які використовуються для імені політичних діячів та учасників політичних подій. Якщо в офіційному політичному дискурсі процес метафоризації обмежений інституціональними рамками і покликаний згладжувати найгостріші висловлювання, то в політичному інтернет-дискурсі метафоричне мовлення не знає меж і служить для емоційно-експресивного вираження суб'єктивного ставлення до змісту чи адресата мови [4].

Основні характерні риси політичного інтернет-дискурсу можна сформулювати наступним чином:

1) політичний інтернет-дискурс є неінституційним дискурсом, у якому спілкування виходить за рамки статусно-рольового;

2) на відміну від політичного дискурсу, можливості політичного інтернет-дискурсу дозволяють встановлювати інтерактивну взаємодію між політиками та широкими масами, що суттєво скорочує дистанційність політичної комунікації;

3) співвідношення інформативності та фатички варіюється в залежності від жанру політичної комунікації в обох видах дискурсу, але політичний інтернет-дискурс більшою мірою є придатним для інформаційних воєн та мовних маніпуляцій;

4) динамічність політичного інтернет-дискурсу забезпечується постійним оновленням лексичного складу. Особливо варто відзначити новоутворення на основі метафоризації, що вживаються для емоційно-експресивної реакції на політичні події;

5) театральність політичного дискурсу проявляється в тому, що одна із сторін комунікації – політики, що розігрують «виставу» для народу – пасивного глядача. У політичному інтернет-дискурсі роль «глядача» стає активнішою за рахунок можливості вільно висловлювати свою думку та давати характеристики політичним діячам.

Політичний інтернет-дискурс на сьогоднішній день є значним каналом та специфічною формою політичної комунікації. З погляду системотворчих ознак політичний інтернет-дискурс є синкретичним феноменом, що модернізує і трансформує функції політичної комунікації у вигляді можливостей Інтернету. Специфічність реалізації когнітивно-дискурсивної діяльності учасників комунікації дозволяє виділити політичний інтернет-дискурс в окремий вид дискурсу.

Дослідження англomовного політичного інтернет-дискурсу має багато перспектив, врахову-

ючи актуальність і вплив політичних обговорень у мережі на суспільну думку, вибори та політичні рішення. Одним із важливих аспектів є аналіз мови та риторики, зокрема дискурс-аналіз, що вивчає мовні засоби, які використовуються політиками та користувачами для аргументації, переконання і маніпуляції, а також риторичні стратегії для досягнення політичних цілей. Також значний інтерес становить вплив соціальних мереж на політичну мобілізацію. Дослідження можуть зосереджуватися на тому, як платформи на зразок Twitter, Facebook та YouTube впливають на політичну активність, кампанії та рухи, а також на роль віртуальних спільнот у політичних обговореннях.

Політична поляризація та ехо-камери є ще одним важливим напрямом досліджень. Аналіз цих процесів може виявити, як онлайн-дискусії сприяють посиленню поляризації, і як ехо-камери та фільтри впливають на сприйняття інформації, підтверджуючи вже існуючі погляди користувачів. Дослідження також охоплює питання фейкових новин та дезінформації, зокрема, як вони поширюються і який вплив мають на політичну думку. Аналіз ефективності різних стратегій протидії дезінформації є ключовим у цьому контексті.

Вибори та політичні кампанії в епоху цифрових технологій також є важливим напрямом досліджень. Це включає вивчення того, як політичні партії використовують інтернет для проведення виборчих кампаній, а також методів збору та аналізу даних для таргетованої політичної реклами. Етичні та правові аспекти, такі як конфіденційність та безпека даних у політичних кампаніях, а також питання цензури та свободи слова в інтернеті, є важливими для розуміння впливу інтернет-дискурсу на суспільство.

Нарешті, міжнародний контекст досліджень політичного інтернет-дискурсу є важливим для розуміння впливу іноземних держав та організацій на політичний дискурс в інших країнах,

а також для вивчення загальних тенденцій та порівняльного аналізу політичного дискурсу в різних країнах.

Висновки. Дослідження англomовного політичного дискурсу охоплює різноманітні аспекти, такі як лінгвістичний, дискурсивний, прагматичний, соціолінгвістичний, психолінгвістичний, інтеркультурний та критичний аналіз. Кожен з цих аспектів досліджує специфічні риси та методи політичної комунікації, від риторичних прийомів до впливу контексту і медіа. Завдяки цьому аналізу можна глибше зрозуміти стратегії політиків, а також виявити способи впливу на суспільство і формування громадської думки. Перспективи дослідження політичного інтернет-дискурсу є надзвичайно широкими та важливими. Зростання впливу соціальних мереж та онлайн-платформ створює нові можливості для політичної комунікації та взаємодії з виборцями. Інтернет-дискурс має глобальне охоплення, що дозволяє політичним ідеям і повідомленням швидко поширюватися по всьому світу. Сучасні технології збору та аналізу великих обсягів даних дозволяють вивчати масиви інформації, виявляти тенденції, патерни та зміни в політичних настроях суспільства. Важливим аспектом є вплив інтернет-дискурсу на формування громадської думки, мобілізацію підтримки та політичну активність. Крім того, дослідження інтернет-дискурсу дозволяє аналізувати явища поляризації, поширення фейків та дезінформації, що є поширеними в онлайн-середовищі. Інтернет надає нові форми політичної участі, такі як онлайн-петиції, кампанії в соціальних мережах та віртуальні протестні рухи. Вивчення політичного інтернет-дискурсу є перспективним напрямом досліджень, що дозволяє краще розуміти сучасні політичні процеси, їхній вплив на суспільство та розробляти стратегії для протидії негативним явищам, таким як дезінформація і поляризація.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Славова Л. Л. Комунікативні стратегії та тактики у сучасному масмедійному політичному дискурсі: зіставний аспект (на матеріалі українських та американських Інтернет-джерел). *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2006. № 27. С. 116–117.
2. Сологуб Л.В. Методологія дослідження інституційних дискурсів. Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2016. Випуск 63. С. 187–189.
3. Четайкіна В.В. Функціонування біблеїзмів в американському президентському дискурсі ХХ століття. *Записки з романо-германської філології*. – *Одеський національний університет імені І.І. Мечникова: ф-т романо-германської філології*. Одеса: КП «Одеська міська друкарня». 2018. № 1 (40). С. 200–205.
4. Рижков М. М., Носенко А.С. Політична комунікація та її специфіка в міжнародних відносинах. *Проблеми міжнародних відносин*. 2014. Вип. 8. С. 302–313.
5. Dijk T.A. van Text and Context. Explorations in the Semantics and Pragmatics of Discourse. Lnd: Longmans, 1977. 261p.
6. Halliday M.A.K. Hasan, R. Language, context, and text. Oxford: Oxford University Press, 1989. 234 p.

7. Halmari H. Political correctness, euphemism, and language change: The case of 'people first'. *Journal of Pragmatics*. 2011. Issue 43. P. 828–840.

8. Hughes G. *Political correctness: A history of semantics and culture*. Wiley-Blackwell, 2010. 320 p.

9. Plowman K., Wilson C. Strategy and Tactics in Strategic Communication: Examining their Intersection with Social Media Use. *International Journal of Strategic Communication*. 2018. 12:2. P. 125–144.